

Veri

Vzgoji

Omiki

SLOVENSKI UČITELJ

**Glasilo slovenskih krščanskih
učiteljskih
in katehetskih društev**

1912

Št. 2.

Letnik XIII.

SLOVENSKI UČITELJ

Vsebina:

Kaj zahteva sedanja doba od slovenske učiteljice. Marica	
pl. Kleinmayr	25
Resnica nad vse. Dr. Jos. Demšar	28
Eno uro praktičnega računanja. Janko Polák	33
Razredni učitelj. Iv. Š.	35
še enkrat: šolski voditelj. X. Y.	36
Katehetski vestnik:	
Katehetsko gibanje	38
Katehetske beležke	39
Zgledi	40
Učila	41
Učiteljski vestnik:	
Učiteljske vesti	42
Naša zborovanja	43
Raznoterosti	44
Vzgoja	45
Slovstvo in glasba	47

Slovenski Učitelj

Glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih

::: in katehetskimi društev. :::

Last „Slovenske zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik XIII.

V Ljubljani, 15. februarja 1912.

Štev. 2.

Marica pl. Kleinmayr.

Kaj zahteva sedanja doba od slovenske učiteljice.

Lep, važen, težaven si, poklic učiteljice! Zahtevaš celo srce, pa tudi ves razum, če te hočemo izvrševati vestno in vredno. Lep si; kajti po tebi imamo stik z najlepšim, kar nudi svet: z neumrjočimi, nedolžnimi dušami naše mladine. Staviš nam nalogo, te duše izobraziti, vzgojiti po volji Najvišjega. Ti si ono polje, ki se na njem razvijajo najplemenitejše zmožnosti ženske narave do polnega cvetja. V tebi cvete sreča, ki je materinstvu najbližja, da, ki je v gotovem pomenu celo prekaša. Med ženskimi poklici, ki se v sedanjem času vedno množe, ga ni poklica, ki bi do nje imela ženska tako naravne pravice, kakor do tebe.

Tudi važen si, poklic učiteljice! Med ženskami sploh in med onimi, ki izvršujejo gotove poklice, ima učiteljica velepomembno in odgovorno mesto. Njeno delovanje ni omejeno na ozke meje hiše, marveč pripada obširnemu polju javnega dela. Učiteljica ne dela zase, marveč za cele rodove.

Pa tudi svoje težkoče imaš, poklic učiteljice! Težavno je boriti se vse življenje zoper nevednost in žalibog tudi zoper izprijenost. Učiteljica pripada sicer nežnemu spolu, ki se mu pač »slabosti« v modernem svetu velikodušno odpuščajo, toda kot učiteljica sprejme vse dolžnosti, ki jih nalaga učiteljski poklic, ki jih zahteva od nje vzgoja mladine ter ljudski blagor.

In kako nalogo nam stavi sedanja doba? Današnji čas je čas združevanja, čas društev in družb. Povsod se bujno razcvita socialna organizacija. Bolj kot kdaj se bavi duh mislečega človeka danes s socialnim vprašanjem, z vprašanjem, kako odpomoci zatiranim in zapostavljenim stanovom. Danes ne tožimo samo o pomanjkanju denarja, ampak še bolj o pomanjkanju družinske sreče, prave omikanosti, o pomanjkanju nrvnosti in vere. Živimo v dobi, ko se pojavlja povsod več ali manj neko nasprotstvo do verstva. Družabnih zmed in delavske bede je kriv propad krščanskega življenja.

In kaj pomeni vse to za nas? V socialni dobi, v močnem sedanjem prenavljanju i me slovenske učiteljice ne smemo počivati; krščanski ideali ne smejo podleči. Vso svojo skrb in požrtvovalnost posvetimo ljudstvu, med katerim delujemo. Tudi učiteljici je danes odkazan del vinograda Gospodovega. Nujne potrebe časa so organizacije. Deset združenih premore več nego tisoč posameznikov. Za moško mladino se je v zadnjem času veliko storilo. Imamo mladeniške Marijine družbe, izobraževalna društva, društva Orlov, rokodelskih pomočnikov itd. Te organizacije so up našega naroda, so jamstvo boljše bodočnosti. In kako je z žensko organizacijo? Res je, da se zbira cvet slovenskih mladenk v Marijinih družbah, a vendar je ozir ženske organizacije še mnogo nerazorane ledine, ki jo skušajmo plodonosno obdelati prav me, slovenske učiteljice. Posvečujmo čas temu plemenitemu in nujnemu delu! Zakaj naj bi ženska v tem oziru zaostajala za moškimi? Star izrek veli, da podpira žena tri ogle hiše. Da ji bo pa možno to vršiti, treba ji je poleg božje pomoči tudi gotovih znanosti in spretnosti, in te more pridobiti le s primernim poukom. Gospodinji ne zadostujejo še tako pridne roke, treba ji je tudi umne glave. Naša naloga bodi, dvigniti vso žensko izobrazbo in pospešiti dušno izoliko ženstva. Žena je potrebna v rodbini. Davno so minili časi, ko ni imela žena nikaškega vpliva v rodbini. Le pogani so smatrali žensko kot bitje nižje vrste; krščanstvo pa je dvignilo ženo iz stanu sužnosti do današnjega dostojanstva. S krščanstvom stoji in pada ugled in čast žene. Ženstvo, ki se oddaljuje od krščanstva, si koplje samo svoj grob. Žena je potrebna v rodbini. Njena naloga je gospodinjstvo in odgoja otrok. Kteri poklic je imenitnejši in uglednejši? Večjidel vzgojne naloge pripada po naravi in po okolnostih materam; zato jih je Bog obdaril z izrednimi lastnostmi.

In kdo je v prvi vrsti poklican, da te darove in zmožnosti pri mladenkah zbuja, varuje, lika, štiti? Kdo naj v prvi vrsti skrbi za oliko duha in blaženje srca? Ali ne učiteljice? Učiteljica ima že po svoji naravi veliko spretnost, da mladenke vodi, da jih poučuje, in kar je še večje vrednosti, da jih vzgaja. In kje ima priliko vršiti to plemenito nalogo? V ženskih odsekih izobraževalnih društev, ki jih naj vodijo učiteljice. Toda to, da prevzame učiteljica vodstvo in predsedništvo, seveda ne more zadostovati. Posvetiti se mora z vso vnemo, ljubeznijo in požrtvovalnostjo osnovanemu odseku, postati mora v pravem pomenu besede duša tega društva. Ona mora, če le mogoče, enkrat na mesec predavati, skrbeti za društveno knjižnico in hranilnico, prirejati pa mora članicam društva tudi kako zabavo in razvedrilo.

Predavanja.

Predavanja naj bodo praktična in naj ustrezajo časovnim in krajevnim razmeram. Za aktualna predavanja nam dobro služijo naši časniki. Kar sporočajo listi od blizu ali daleč, iz višjih ali nižjih slojev, je pogosto predmet tudi ženskim pogovorom. Zakaj ne bi tega, kar smo čitale in kar je nas zanimalo, v poljudnem govoru razložile i svojim članicam? Res je,

da tudi same kolikor toliko čitajo, vendar jim me pripomoremo, da boljše, natančnejše umevajo, kar jim je bolj tuje. Zajedno jim s tem budimo zanimanje za branje časnikov.

Pouk v gospodinjstvu.

Najbolj važna stvar je pouk v gospodinjstvu, ki je socialna potreba današnjega časa. Zato negujmo pri svojih predavanjih osobito to stroko. Naša domača literatura sicer ne nudi bogve kaj pripomočkov. Leta 1908. je izšla »Dobra gospodinja« Minke Govekarjeve; ker ni spisana v verskem duhu, ne bomo segale po njej. Pred kratkim pa smo dobili knjigo »Gospodinjstvo«, ki so jo oskrbele čč. šolske sestre v ljubljanskem Marijanišču. Gotovo nam bo uprav pri predavanjih dobro koristila, zato jo z veseljem pozdravljamo. Za nekaj časa pa nam bo poklonila praktično knjigo vrla naša somišljenica gđc. Lea Faturjeva. Marsikaj praktičnega dobimo v nekaterih knjigah, izdanih po naši dični Mohorjevi družbi, enako tudi v »Naši Gospodnji«, prilogi »Slovenčevi« in »Domoljubovi«. Pouk v gospodinjstvu bo najboljši pomoček, da se ne bo v taki meri zanemarjalo družinsko življenje. Koliko socialne bede povzroča dejstvo, da stopa toliko naših deklet v zakonski stan brez pravega pojma o gospodinjstvu. Da pa bomo mogle uspešno poučevati v gospodinjstvu, moramo biti same dobro izurjene v vseh domačih delih. Česar človek sam nima, ne more podati drugim. Skrbimo najprej, da izpopolnimo svoje znanje. Vešče moramo biti domačih del v kuhinji, kleti, na vrtu; razumeti pa moramo vsaj nekoliko tudi o živinoreji in poljedelstvu. »Das echte Weib ist weiblich allerorten«, pravi Nemeec. Samo tedaj, če bodo tvoje poslušalke uverjene, da si spretna v vseh domačih delih, bodo z zanimanjem sledile tvojemu pouku, se bodo rade posluževale tvojih nasvetov.

Knjižnica.

Važno poučno in vzgojno sredstvo je tudi branje dobrih knjig. Vsa naša izobraževalna društva imajo svoje knjižnice. Te naj bodo dostopne tudi članicam ženskih odsekov. Učiteljica naj izuri nekaj starejših članic, da bodo zmožne same voditi knjižnico. Knjižničarke morajo poznati vsebino knjig, da bodo vedele, kaj sodi v roko mlajšim in kaj starejšim članicam. Iz tega ozira je treba, da učiteljica po možnosti tudi sama nadzoruje, kaj pride v knjižnico. Svarimo pred branjem sumljivih romanov in novel, ki samo razburjajo in okužijo domišljijo. Tako čtivo je podobno ognju, ki uniči, ne da bi ogrel in razsvetil.

Hranilnica.

Važna naredba za blagostanje našega ljudstva je hranilnica. Praktično vzgajamo svoje bodoče gospodinje s tem, da jim zbudimo zmisel za štedenje. Občutna rana današnjega časa je, da ima že mladina toliko nepotrebni in brezpomembni izdatki. S posebno vnemo gojimo torej štedenje, ker tem potom bomo veliko koristile ljudski odgoji. Način, kako

navajati mladino, da začne hraniti in štediti, naj se prilagodi krajevnim razmeram. Najprej se zahteva, da preskrbimo mladini lahek način vlaganja v hranilnico. Najlepšo priliko za to nudi »Čebelica«, ki se vanjo sprejemajo prihranki od 10 h naprej. Obrestovanje se prične šele s krono. Namen »Čebelice« ni toliko, da bi se prihranile večje svote, marveč v prvi vrsti, da se mladenke privadijo štedenju.

Navadno knjigovodstvo.

Vsaka gospodinja mora tudi vedeti, kako naj umno porabi dohodke, kako jih naj porazdeli za razne življenske potrebe. Koristno je, da seznamimo članice z navadnim knjigovodstvom, kako beležiti in računati prihodke in izdatke pri gospodinjstvu. Poučimo tudi mladenke, da je solidno, dobro blago sorazmerno cenejše nego pa slabo, in naj se to prodaja tudi po zelo nizki ceni.

Zabava.

Da pa bodo naša dekleta tem raje pristopala k našim društvom, preskrbimo jim kako pošteno zabavo. Najbolj priljubljeno razvedrilo je vprizarjanje dramatičnih predstav. Ženski odsek naj priredi vsako leto nekaj iger. Take prireditve smatrajmo za izobraževalno in zabavno sredstvo. — Kaj hvaležno razvedrilo je tudi t o m b o l a. V ta namen je treba seveda primernih dobitkov. Če smo praktične pri nakupovanju in nabiranju dobitkov, bomo lahko razveselile svoje članice s prav čednimi stvarmi. Enkrat na leto bi bil primeren tudi kak skupen zlet, morda na kako bližnjo božjo pot.

(Dalje.)

Dr. Jos. Demšar.

Resnica nad vse.

(Misli k predavanju na kat. tečaju v Zagrebu 10. avgusta 1911.)

Ne vem, če sem predavanju izbral primeren naslov. Predsednik katehetskega tečaja, bivši vseučiliški prof. moralke, kanonik Suk je pri razgovoru rekel, da so mu med mojim predavanjem prišle na misel Gospodove besede: »Resnica vas bo rešila.« Sam sem mislil na te besede, ko sem iskal naslova za predavanje. Obojen naslov bi predmet predavanju določneje napovedal.

»Resnica nad vse!« sem rekel z ozirom na nauke in navodila, ki jih podajamo otrokom za življenje. Otroci naj po možnosti dobe glede svojih dolžnosti tako jasne pojme, da ne bodo imeli za greh, kar ni greh. Ne govorimo ne preostro, ne premilo. Resnica je v sredi. Želel sem na tečaju razpravljati o tem, kako se nam je varovati, da si otroci ne napravijo prestroгих pojmov v nravnem življenju, ker se mi ne zdi brezpomembno vprašanje, ali ne govori včasih ravno vestni katehet v šoli nehote tako, da bi mogli neizkušeni otroci postati ne tenkovestni, ampak tesnovestni v slabem pomenu besede.

Skrbelo me je, predavati o tem predmetu. Le eno ali drugo mojo besedo bi bilo treba napačno umeti, pa bi se bilo videlo, kot da govorim v prilog vzgoji, ki hoče človeškim željam na ljubo zatajiti večno veljavna načela katoliške etike. Oddahnil sem se po predavanju, ko sem videl, da vestni in izkušeni katehete soglašajo z menoj glede važnosti predmeta, ki sem ga obravnaval, kakor tudi splošno glede misli, ki sem jih podal. Le nekaj važnejših točk predavanja omenjam.

Izgubiti ne smemo izpred oči dejstva, da imamo v šoli pred seboj otroka, ki si šele ustvarja načela za нравno življenje. Naravno je, da razumeva otrok katekizmove in katehetove besede v najbližjem pomenu. Velikokrat se v katekizmu ponavlja izraz »treba je«; kar se našteva za tem izrazom, sprejme otrok redno kot dolžnost, ki veže pod grehom, večinoma celo za dolžnost, ki veže pod smrtnim grehom. Tako si otrok brez točne katehetove razlage more ustvariti polagoma preostra etična načela, ki mu brez potrebe vznemirjajo vest in ga motijo na potu do popolnejšega življenja.

Poglejmo nekaj zgledov! Za vprašanjem: »Kdaj je treba moliti?« našteva katekizem več slučajev, v katerih naj kristjan moli. Dolžnost, da je treba v teh slučajih moliti, veže zelo različno, najmanjkrat pod smrtnim grehom; otrok pa si bo o dolžnosti molitve neredkokrat ustvaril napačne, deloma tudi prestroge pojme. Pečjakova etika pravi o dolžnosti molitve (str. 86.): »Za zgledno krščansko življenje je običajno, da se moli: zjutraj in zvečer. Smrtno greši, kdor molitev p r a v d o l g o opusti, čeprav le iz lehkomišelnosti. Gotovo ne greši smrtno, kdor se zapovedanega božičastja prav udeležuje, vredno prejema sv. zakramente in moli v izkušnjavah. Da bomo važno dolžnost molitve izpolnili z lehkoto in gotovo dovolj, si napravimo trden sklep za vse življenje, da bomo molili vsak dan vsaj kratko molitev zjutraj in zvečer.« Tukaj je pomen jutranje in večerne molitve prav označen. Kako in v katerem obsegu naj se to otroku pove, bi mogla pokazati le cela kateheza. Gotovo pa je, da otrok ni dobil pravega pojma o dolžnosti molitve, če misli, da ga ravno jutranja in večerna molitev v vsakem slučaju veže pod grehom, celo pod smrtnim grehom. Vse svoje moči pa bo zastavil katehet v to, da se otroci privadijo jutranji in večerni molitvi, ne kot bi bila vsakokratna opustitev teh molitev greh, ampak posebno te molitve naj vernikom pomagajo, da bodo »važno dolžnost molitve izpolnili z lehkoto in gotovo dovolj.«

Poglejmo vprašanje: »Kako naj preživimo dan sv. obhajila?« Izrečno mora katehet povedati, da se za dan sv. obhajila nikakor strogo ne zahtevajo stvari, našteje za tem vprašanjem; sicer imajo otroci izraze »preživimo, ogibajmo se, obiskujmo, berimo, opravljajmo« za velelnike, ki jim za dan sv. obhajila nalažajo stroge dolžnosti; in o zahtevah za sv. obhajilo bi si mogli napraviti sodbo, ki je naravnost v nasprotju z odlokom svetega očeta o pogostnem sv. obhajilu.

Koliko napačnih pojmov imajo tesnovestni verniki, zlasti tesnovestni otroci o čutnem poželenju. Natančen pouk o čutnem teženju spada pač

med težja dušeslovna poglavja. Koliko boljše pa bi verniki poznali dobro in slabo plat svoje narave, koliko lažje in odločneje bi stremili za popolnostjo v nravnem življenju, če bi se dalo tudi priprostim vernikom in celo že otrokom na primeren način dopovedati, kar pravi o čutnem poželenju dr. Pečjak v svoji etiki (str. 17.): »Stoiki so za krepostno življenje zahtevali brezčutje, misleč, da je čutno teženje nravno zlo. To je blodnja proti človeški naravi, ki ne more biti brez čutnega nagnenja; obenem je tudi proti nravnosti, ki včasih brezčutja ne dopušča. Krščanski etiki je čutno poželenje dar narave, ki ga svobodna volja dviga v nravni red. Ako volja zlo poželenje odbija, se njena moč krepi; še bolj pa koristi dobro poželenje, ki olajšuje težka nravna dela. Komur je zlo poželenje jarem sužnosti, je kriv sam.« — Zdi se mi, da moremo posebno pri nauku o poglavitnih grehih kolikortoliko tudi otrokom pojasniti pomen čutnega poželenja. Govorimo n. pr. o požrešnosti. Tudi poželenje po jedi je človeku dano od Boga, da si človek ohrani življenje, da nekako nehote in z veseljem opravlja, kar mu je za življenje neobhodno potrebno. Ni greh, streči poželenju po jedi, celo naša dolžnost je to; greh je le, poželenju streči neredno. Vera nikdar ne zahteva, da bi morali to poželenje zatreti, treba je le pridobiti si gospostvo nad njim; potrebno gospostvo pa dobi volja nad poželenjem, če se mu včasih tudi v dovoljenih rečeh upre. Po podobnih pojasnilih otrok nima več za greh, kar greh ni, in uči se tistega samospoštovanja, ki mu gre kot stvari božji in ki je temelj krščanskemu veselju do življenja; obenem pa postane otrok pozoren na nered, ki je v njegovem čutnem teženju in na dolžnost, da v danem slučaju proti čutnemu teženju tudi odločno nastopi.

Poudariti pa moramo izrečno, da vzgojitelj preostrih etičnih nazorov nikdar ne sme smešiti, sicer bi otroka pripravil ob potrebno resnobo in bi mogel celo nevarno raniti njegovo tenkovednost. Ni se pa treba bati povedati resnico, četudi trdi otrok, da so ga doma drugače poučili, n. pr., da je laž smrten greh. So slučaji, v katerih bi laž mogla biti smrten greh; na to opozori katehet otroka; poudari pa, da je laž redno le mal greh, ki se ga je pa treba vestno varovati že zaradi tega, ker je greh, pa še posebno zaradi tega, ker tako lahko popolnoma pokvari človekov značaj.

»Ali je pa taka škoda, če si ustvarijo otroci prestroge etične nazore? Človek je splošno tak, da stori raje premalo kot preveč. Zahtevajmo torej od otrok več kot so storiti dolžni, pa se bodo navadili vsaj tega, kar je neobhodno treba, da store.« Razpravljati bi se dalo o tem, ali so prestrogi ali premili etični nazori večje zlo; gotovo je, da so pravi nazori najboljši. Kolikor torej more, naj katehet dela na to, da pride otrok do pravih etičnih načel. Cerkev je vedno obsojala prestroge kot premile etične nazore; če bi pa že smeli reči, da se je kdaj na katero plat nagibala, se je nagibala preje na milejšo kot na strožjo stran. Našemu vzgojnemu delu je božji Vzgojitelj zastavil cilj, proti kateremu svojega poleta nikdar ne zastavimo previsoko. Pa naj bo cilj našega vzgojnega dela še tako visok, otrok naj vendar ve, do katere meje mora priti, čez katero mejo pa mu je pot dana

na prosto voljo; otrok naj ima za greh le to, kar je res greh. Saj imamo še tudi druge plemenite nagibe kot je samo goli strah pred grehom.

Malovredne usluge izkazuje sebi in otrokom vzgojitelj, ki učencem o njihovih dolžnostih tako govori, da nobene dolžnosti nimajo več za resne. Kdor bi si s takim ravnanjem hotel pridobiti zaupanje otrok, bi doživel najbridkejše razočaranje. Kjer pa smemo in moremo pomiriti srca otrok, pomirimo jih. Kako se bo ob takih prilikah temu in onemu, večkrat najboljšemu razjasnil obraz, znamenje, da se mu je kamen odvalil od srca, da se mu je olajšala vest, ki ga je z velikim grehom strašila tam, kjer je bil pogrešek, storjen iz nepremišljenosti, ali kjer je le bojevala duša plemenit boj za čednostno življenje. Kolikega pomena je gotova vest za napredek v dušnem življenju! Bodimo kot katehetje otrokom tudi svetovalci; tudi otrok potrebuje pravične sodbe za zadeve svoje vesti; mogoče je potrebuje bolj, kot bi to mogli sklepati iz njegovega zunanjšega otročjega vedenja. Posebno če hočemo vernike pripraviti do tega, da bodo prejimali sv. obhajilo s tisto veselo, zaupno vnemo, ki jo želi zbuditi v nas znani odlok Pija X., moramo že otroke privaditi, da bodo vsaj v navadnih slučajih znali mirno, brez neutemeljenega strahu presoditi sami sebe.

Zahtevati važne in manj važne stvari z isto strogostjo vodi v pedantnost. Boj se malenkosti tako kot smrtnege greha, to je načelo pedanta, neznosnega sebi in drugim. Boj se tudi malenkosti, ne kot bi bila vsaka malenkost smrten greh, ampak boj se malenkosti, ker tudi malenkost te pokvari in te lahko privede do velikih grehov; to je načelo tenkovestnega človeka, ki ima potrpljenje s seboj in z drugimi, pa se vendar tudi malenkosti boji in jih z vso odločnostjo, pa tudi z vso potrpežljivostjo želi izboljšati. Vzor pri vzgojnem delu naj nam ne bodo tiste dijaške gospodinje, ki sicer v dobri volji, toda neprevidno vpijejo in vpijejo nad svojimi varovanci in jim v najtemnejših barvah slikajo njihove napake, češ, vsaj nekaj se jih bo prijelo. Taka pedagoška vzame mlademu človeku vero v vzgojiteljevo objektivnost in stori s tem vzgojno delo skoro brezuspešno. Več imamo pričakovati od pedagogike, ki so se je vsak čas držali izkušeni sveti ljudje, in ki je ob kratkem izražena v izreku sv. Krizostoma: »Ali hočeš nastopiti kot svetnik? Glede lastnega življenja bodi strog, glede tujega mil.«

Razmere našega časa še posebno zahtevajo, da si otroci ustvarijo glede krščanske etike kolikor mogoče jasne in prave pojme. Svobodomiselci ravno tiste stroge zahteve, ki so samo dozdevne zahteve krščanske etike, posebno izrabljajo proti krščanski etiki sami. Na svojem zadnjem sestanku v Düsseldorfu so nemški svobodomiselci sklenili, da bodo med otroke razdelili letake s takimi vprašanji glede verskih stvari, ki bi mogla v otrocih vzbuditi verske dvome. Predsednik zveze svobodomiselcev Tschirn je v 15. številki leta 1911, lista »Freidenker« objavil seznam takih vprašanj, ki naj bi se po možnosti še predelala in izpopolnila. Večina vprašanj se tiče verskih resnic, nekaj se jih ozira tudi na npravne nauke; mnogo je vprašanj, ki računajo na to, da so dobili otroci pod katehetovim vplivom

strožje pojme o verskih in nravnih resnicah, kot bi jih bilo treba dobiti. Določno torej vedno označimo pravo stališče, preudarimo pa vestno besede, ki bi mogle učenca narediti napačno tesnovestnega in ga s tem narediti dostopnega nevarnim pomislekom. Postavimo sem le zadnje (100.) vprašanje iz omenjenega seznama: »Ali ne pravijo starši večkrat: Dober, uljuden otrok si? Ali me ne ljubijo in me ne poljubljajo? Ali mi ne pomagajo to najbolj, da postanem dober? Ali niso starši boljši do mene kot katekizem?« Kdo ne vidi, da podobna vprašanja računajo le na nejasne, deloma na prestroge pojme, ki bi si jih mogli otroci ustvariti o zahtevah krščanske etike? Bodimo torej po svoji vesti oprezni v besedah, s katerimi dajemo otrokom nauke in navodila za življenje! Bodimo oprezni glede zgledov, ki jih stavimo otrokom pred oči! Kot zgledi za otroke niso primerne črtice, glede katerih velja znano pravilo: Moramo jih občudovati, pa ne posnemati. Previdnosti je treba, ko rabimo pri katehezi citate iz evangelija. Kako previdno je razložil sv. Gregor v znani homiliji (37. in Evang.) Jezusove besede: »Ako pride kdo k meni in ne sovraži svojega očeta in matere in žene in otrok in bratov in sester, pa še tudi svojega življenja, ne more biti moj učenec.« (Luk. 14, 20.) Kako globok pomen najde izkušen človek v teh besedah; otroka bi brez primerne razlage lahko žalile v njegovih najnežnejših čustvih. Če je za odrasle potrebna za pravo razumevanje evangelija razlaga svete Cerkve, koliko bolj za otroke. Navodila krščanske askeze so tako preizkušena, da se vsa resna pedagogika vede ali nevede ravna po teh navodilih. Da pa vse, kar priporoča askeza, ni za otroka, je jasno; torej previdnost tudi v tem oziru.

Le majhno število tistih slučajev sem mogel omeniti, v katerih more vzgojitelj pri najboljših namenih nehote vznemiriti srca svojih gojencev, če vestno ne pretehta svojih besed. Če kje, se nam je na tem polju varovati predrznega zaupanja v samega sebe, kot da bi se jaz pri svojem vzgojnem delovanju v vseh ozirih držal izključno prave poti. Tudi za vse dobro vnet vzgojitelj more, navezan sam nase, bridko varati samega sebe. Živa potreba so nam torej razgovori o stvareh, ki se tičejo kateheze. Že beseda, ki jo je tovariš nekako mimogrede izgovoril, me lahko opozori na napačno pot, ki jo hodim pri svojem vzgojnem delovanju. Na mnoge nedostatke pri navodilih, ki jih daje otrokom za življenje, bo kateheta opozorila tudi dr. Pečjakova etika, o kateri pravi kritik v »Času«, da ni samo register grehov, ampak kaže lepoto čednostnega življenja; grehi so le senca. Katehetu bo imenovana knjiga dobro služila, da bo v šoli navodila za življenje podajal z besedami, ki bodo otroku pomagale do pravih pojmov o dolžnostih krščanskega življenja.

Janko Polák.

Eno uro praktičnega računanja.

(Odlomek iz šolske prakse.)

„Ne učimo za šolo, temveč za življenje!“ ...

Metoda najboljša je ona, ki si jo je osvojil učitelj praktičnim potom, in najboljša praksa je ona, ki jo je pridobil potom opazovanja in vpoštovanja življenskih razmer ljudstva v domačem šolskem okolišču. Če velja to načelo za kak ljudsko-šolski predmet, velja gotovo za računanje. Meni je merilo za pravilnost šolske prakse živahnost otrok. Če opazim, da delajo otroci radi in z vnetjem, vem, da sem na pravem potu. Brezbrižnost otrok pa me pouči, da sem zašel.

Brezpomembno bi bilo, ako bi govoril o šolski praksi na dolgo in široko; zakaj uverjen sem, da bom dosegel svoj namen lažje s praktično zasnovanim zgledom. Dokazati hočem, da računstvo ni ljudsko-šolski predmet, ki bi z njim mučili in dolgočasili šolsko mladež, temveč da jo vodimo ob njem iz življenja v življenje. In da se da to izvajati celo na tako omejenem prostoru — kot je šolska soba — naj dokaže sledeči zgled.

A. Opazovanje. 1. Koliko velja: katekizem, zgodbe sv. pisma, berilo, nemška vadnica, računica? 2. Koliko strani ima: katekizem, zgodbe sv. pisma, berilo, nemška vadnica, računica? 3. Koliko velja: pero, peresnica, svinčnik, zvezek, brisalka? 4. Koliko oken ima šolska soba? 5. Koliko šip ima vsako okno? (Vsaka šipa stane 45 vin.!) 6. Koliko stane par črevljev? 7. Koliko si star: A, B, C...? 8. Koliko stane obleka: dečka, deklice? 9. Izmeri: dolgost, širokost in visokost šolske sobe!

B. Ustno računanje. 1. Koliko veljata knjigi za krščanski nauk? 2. Koliko veljajo knjige za svetne predmete? 3. Katere so dražje in za koliko? 4. Koliko so vredni računski zvezki vseh učencev našega razreda? 5. Koliko peres lahko kupiš za denar, ki si ga dal za računico? 6. Koliko listov moreš obrniti, da dospeš do zadnje strani v berilu?

Vzgojni moment: Priden učenec ima šolske reči vedno v lepem redu.

7. Koliko šip imajo vsa okna v našem razredu? 8. Koliko škode naredimo krajnemu šolskemu svetu, če oken ne zatakemo, in razbije veter dve šipi?

Vzgojni moment: Ne delajte škode nikomur, ne vedoma, ne vsled lahkomišljenosti.

C. Pismeno računanje. 1. Šipa v oknu našega razreda velja 45 vin.

a) Koliko stanejo šipe enega okna? b) Koliko stanejo šipe vseh oken?

2. Učenci in učenske našega razreda dobe nove čevlje. Vsak par je vreden povprečno 8 K. a) Koliko so vredni vsi črevlji? b) Koliko škode

narede otroci roditeljem, če raztrga 25 otrok podplate z drsanjem, in velja par novih podplatov z delom vred 1 K 40 vin.?

Vzgojni moment: Ne trgajte obleke nepotrebno; zakaj staršem gre dostikrat trda za denar.

3. Učencem in učenkam našega razreda je povprečno 11 let. a) Koliko let je vsem učencem in učenkam našega razreda? b) Koliko let je učencem in učenkam, ki so došli v šolo, če ostane zaradi bolezni 18 učencev in učenk doma?

Vzgojni moment: Pazite povsod in vselej na zdravje; zakaj pregovor pravi, da pride bolezen z brzovlakom, odhaja pa s počasnim korakom.

4. Dečkov je v našem razredu 33 in deklic 39. Obleke dečkov veljajo povprečno 14 K, obleke deklic pa povprečno 12 K. a) Koliko so vredne vse obleke? b) Katere obleke so dražje in za koliko? c) Kolika je povprečna cena ene obleke, če računimo obleke dečkov in deklic skupaj?

Vzgojni moment: Ne sodite ljudi po obleki.

5. Krajni šolski svet veli narediti v našem razredu nova tla. a) Koliko veljajo nova tla, če računimo z žebli in delom vred 1 m obkrajnih letev 12 vin. in 1 m² tal 1 K 65 vin.?

6. Koliko m³ zraka je v našem razredu in koliko ga pride na vsakega izmed nas?

Vzgojni moment: Sveži zrak je polovica zdravja in polovica drv. Zračite sobe.

*

Na zgledu je razvidno, da delim vsako računsko uro na štiri dele.

Prvi del je namenjen opazovanju; s tem se zbudi zanimanje v natanko določenem krogu. Ume se, da je krog med štirimi stenami šolske sobe omejen tako ozko, da se v njem ne da povedati bošgivedi kaj zanimivega. Izbral pa sem si ozko omejeni krog samo zaradi tega, ker hočem dokazati, da se mislečemu in iznajdljivemu učitelju tudi ob računski uri ni treba dolgočasiti, in da mu ni treba mučiti šolske mladeži z abstraktnimi poizkusi. Upam, da bom mogel v bodoče priobčiti še nekoliko odlomkov iz šolske prakse, ki sem si jo pridobil ob računanju; pokazal bom na praktičnih zgledih, kaj je treba v šoli računati, da bo računanje podobno onemu v praktičnem življenju. Ume se, da bom jemal ravnokar omenjene kroge samo v obsegu, ki pride v poštev predvsem v mojem šolskem okolišču; zakaj splošnosti v tem oziru ne poznam, in zdi se mi, da računstvo uprav zaradi običajne splošnosti ne rodi v ljudski šoli onega sadu, ki bi ga moralo.

Drugi del je namenjen ustnemu računanju. Ustno računanje je za naše kmetiško ljudstvo tako eminentnega pomena, da se mu ne smemo v nobeni računski uri povsem ogniti; zakaj znano je, da računi naše ljudstvo več usno, nego pismeno.

Tretji del zavzema pismeno računanje, ki je danes za vsakega človeka potrebno. Da pa bo pismeno računanje šolsko mladež zanimalo in

ji nekoč koristilo, je treba vpoštevati pri pismenem računanju predvsem razmere, v katerih živi in v katerih bo živela nekoč.

Četrty del posvečam vzgoji; kar je enake, da, še večje važnosti kot vednost sama. Bogu bodi potoženo, da je pretežna večina učiteljstva ob vedni misli na možgane, pozabila na — srce in dušo.

Zato poudarjam: Na vzgojni moment ne pozabimo pri nobenem predmetu, tudi pri računstvu ne, in kmalu bomo šolske mladine bolj veseli, nego smo je tu in tam danes!

lv. š.

Razredni učitelj.

Pridnost učencev.

Ukajoj za vedenjem imamo v šolskih naznanilih in v katalogih prostorček, kjer redujemo pridnost učencev. Razredni učitelj je tedaj dolžan pospeševati pridnost otrok ter skrbeti, da vztrajnost učencev ne bo pešala, kajti iz pridnosti izvirajo učni uspehi.

Pridnost je pogoj napredka v šoli, pa tudi napredka in sreče v življenju. »Lenega čaka strgan rokav, pal'ca beraška, prazen . . .!« Pa glej! Tolike važnosti je pridnost in vendar se povsod ne neguje s pravo vestnostjo in doslednostjo. Ali morda ni res? Pripravljamo se na pouk v branju, na pouk v računstvu, delamo učne slike iz realij, vadimo se v risanju in pisanju, a učnih slik o pridnosti — ne sestavljamo. Zdi se mi, da ne zidamo na trden temelj . . ., brez katerega se vsaka stavba prejalislej poruši. In vendar nam § 75. d. š. i. uč. reda pravi: »Šolska disciplina zahteva, da se otroci pravočasno navajajo k lastnostim, ki so neogibno potrebne za uspešno poučevanje, kakor pazljivost, pokornost, marljivost, vztrajnost, točnost in spravljivost.« V »pridnosti« je tedaj obseženih več lastnosti, ki jih mora učitelj v učencih buditi, gojiti ter utrjevati.

Kako naj se loti tega dela? Prvo, kar spada k pogoju zdravniške prakse, je diagnoza pri bolniku. Tudi učitelj ne more smotreno vzgojevati dotlej, dokler popolnoma ne pozna vseh učenčevih slabosti in vrlin. Vsak razrednik bi moral imeti zapisnik, ki bi vanj ne pisal redov, ampak lastnosti učencev; na eno stran slabe, na drugo stran dobre. Koncem vsakega četrtletja pa bi sestavljal bilanco za posamezne, kakor tudi za ves razred. Pri tem naj bi mu blagohotno pomagal tudi katehet in vsi drugi učitelji, ki kaj uče v razredu. V višjih razredih bi po taki bilanci že lahko poleg indirektnega pouka tudi direktno vplival na odpravo napak. Učenci bi tudi lahko dobili za nalogo vprašanje: »Kaj se lahko zgodi vsled nepazljivosti?« Enako bi lahko slikali posledice nepokornosti. Snov za to nam nudi biblična in svetna zgodovina. Pa tudi za marljivost in vztrajnost

najdemo v življenju kakor tudi v zgodovini dovolj zgledov, ki nam jih je le treba poiskati in izrabiti. Seveda učenci potrebujejo poleg pouka tudi živega zgleda, ki naj bo učitelj sam. Pridnost učiteljeva pa se kaže na raznovrstne načine. Pred vsem mora učitelj biti točen, natančen in strog do samega sebe. Kdor ne more obvladati sebe, tudi drugih ne bo. Razred njegov naj bo vzor reda in snage, enako tudi njegova zunanost. Šolskih nalog naj ne pregleda le površno, temveč z vso pazljivostjo; učenci naj vidijo, kako si učitelj prizadeva, da bi jih mnogo naučil. To bo nehote dobro vplivalo na njih pridnost.

Kar prav lahko zavede mladino v popustljivost, v lenobo in zanikanost, je nedoslednost učiteljeva. Vsaka popustljivost, nedoslednost se prav gotovo maščuje na učitelju samem, kakor tudi na učencu.

Pridnost se pospešuje tudi s pohvalo ali s primernim darilom. Tudi kazni se uporabljuje, ki pa učencev ne navaja k vztrajni pridnosti, ampak le trenutno odžene lenobo. Uspeh bi kazni imela le v železni doslednosti.

Preden pa končam, moram opozoriti, da tudi poučevanje kot tako pridnost ali pospešuje, ali pa celo zadržuje. Če poučuješ naravno, psihološko, nazorno, umljivo, zanimivo, tedaj si nehote zbudil v učencih pridnost, ki bo trajna, ako se vedno po navedenih normah pripravljáš na pouk.

Preden pa zapišeš v naznanilo red, tedaj učenca vsestransko presodi; kajti tudi razmere, v katerih živi, pridnost morda ovirajo ali pospešujejo. Učence, ki so nadarjeni in v dobrih razmerah, je z ozirom na pridnost strožje soditi, kakor pa učence, ki niso nadarjeni in žive v bedi. V pridnosti in v lepem vedenju učencev odseva tvoja vzgojna zmožnost. Po teh dveh lastnostih ljudstvo sodi šolo. Zato bodimo v tem oziru karmoč skrbni in vestni, kajti: Pridna mladina, srečna narodova bodočnost. ☺ (Dalje.)

X. Y.

Še enkrat: Šolski voditelj.

»Slovenskem Učitelju« (1910/11) je nadučitelj Štrukelj opisal delovanje šolskega voditelja tekom celotnega šolskega leta. Prav dobro bo to navodilo služilo voditeljem-začetnikom; pa tudi marsikateremu starejšemu voditelju bi nič ne škodovalo, ako bi se po njem ravnal. Točnost in red bi bil potem znak njegovega voditeljskega poslovanja.

K zgoraj omenjenim navodilom dodam še nekaj migljajev. Sicer so migljaji, ki jih imam v mislih, samoobsebi umevni in jih narekuje vsakemu že zdravo razumevanje; toda izkušnja uči, da marsikateri voditelj noče vedeti, kaj mu je storiti, ako ga posebej kdo ne opozori na njegove dolžnosti. Moje misli so sledeče:

1. Voditelj mora vsak dopis, ki pride od okrajnega šolskega sveta, natančno prebrati. Zlasti dopisi, ki so naslovljeni »An alle Schulleitungen«, se pogosto smatrajo za manj važne, se površno pregledajo, poteni pa polože »ad acta«. In vendar skoraj ni dopisa, da bi ga ne bilo treba pazljivo prečitati. Takozvane normalije so navadno stalne važnosti in jih je treba vpisati v opravilni zapisnik, pa tudi v imenik normalij, obenem pa hraniti ločeno od drugih dopisov v posebni zbirki. Normalije naj bi osobito voditelj večkrat prebiral. Drugi dopisi zahtevajo kako poročilo na višjo oblast, nekateri priporočajo nove učne in pomožne knjige, opozarjajo na nova učila, dajejo navodila glede pouka ali vzgoje itd.

Ako voditelj teh dopisov ne prebere natančno in pozorno, utegne marsikaj opustiti, kar bi moral storiti, in mu je marsikaj neznanega, kar bi moral vedeti.

2. Voditelj mora poročila na šolska oblastva pravočasno izdelovati in odpošiljati, da ne dela šolskim oblastim nepriklj. So poročila, ki jih morajo okrajni šolski sveti v celoti predložiti dežel-nemu šolskemu svetu. Če jih pa ni skupaj, tedaj je treba počasna šolska vodstva dregati, opominjati celo po dvakrat, trikrat, preden izvrše svojo dolžnost.

3. Pogostokrat šolska vodstva ne sporočajo višji šolski oblasti v napačni sodbi, da sploh ni treba nikakega poročila, ako ni pozitivnih podatkov. Pomni! Kadar ne moreš poročati pozitivno, poročaj pa negativno! Zgled: Vsako leto n. pr. je poročati, koliko je več ali manj učil. Tudi če ni nikake izpremembe, moraš poročati, predložiti dotično tiskovino pravočasno okrajnemu šolskemu svetu. Ako tega ne storiš, mu povzročiš nekaj nepotrebnege dela in ga zadržuješ pri nadaljnjem poslovanju.

4. O vsaki posamezni zadevi je treba posebnega sporočila! Ako imaš objaviti okrajni šolski oblasti tri različne zadeve, ne gre, da bi jih sestavil na isto tiskovino, oziroma v istem poročilu; to je v interesu okrajnega šolskega sveta.

5. V vsakem poročilu, ki ga je povzročil kak odlok okrajnega šolskega sveta, se sklicuj nanj s tem, da navedeš datum in številko odloka takoj v začetku svojege poročila. Tako olajšaš delo okrajnemu šolskemu svetu, da lahko takoj prejšnji akt najde, sebi pa ne povzročiš prav nobenega truda.

6. Pazi vedno, v koliko izvodih je treba poročilo predložiti, da ne oviraš rednega poslovanja.

7. Za poročila, ki je zanje deželni šolski svet določil posebne tiskovine, ne jemlji navadne pole; kajti ako si dotično tiskovino vestno izpolnil, si gotovo poročilo prav sestavil in ti ga ne bo treba vračati v izpopolnitev.

8. Končno se mi zdi potrebno ponoviti še to, kar določa že izvršilni predpis k § 132. š. i. u. r., da je treba vsako poročilo pisati na

celo polo, in sicer in extenso, t. j. na celi sprednji strani pole in ne le na polovici podolgem preganjene pole. Na levo zgoraj je zapisati številko pravičnega spisa, na desno pa datum. Le v izrednih slučajih, kadar zahteva okrajni šolski svet kako manj važno, kratko pojasnilo, se sme isto kar na dotični akt napisati, in sicer na desni polovici zadnje strani podolgem uprengjene pole.

Katehetski vestnik.

Katehetsko gibanje.

Kongres katehetov. Kakor že večkrat naznanjeno, bo o priliki evharističnega slavlja na Dunaju sklican tudi katehetski kongres. Priprave za to važno zborovanje je prevzela katehetska sekcija dunajske Leonove družbe v zvezi s katehetskim društvom v Monakovem. Temeljno vprašanje, ki se bo o njem razpravljalo, je izraženo v besedah »Katehetsko-literarno delo«. Katehetska sekcija Leonove družbe je vsled tega izdala kot pripravo za kongres zapisnik, ki ga je uredil W. Jaksch, urednik lista »Christl. päd. Blätter«. Knjižica ima naslov: Katechetische Schriftsteller der Gegenwart und ihre Werke. Wien & Leipzig 1912. Heinrich Kirsch. Cena K 1'20.

Iz tega seznama je razvidno, da ima Nemčija 255 katehetskih avtorjev, Avstro-Ogrska pa 83. Knjižica nudi dokaj točen pregled katehetske literature, obenem pa hoče zbuditi novih pisateljev, ki naj bi se lotili najmanj obdelanih strok na katehetskem polju.

Predsedstvo katehetskega kongresa. Pokroviteljstvo je prevzel kardinal Nagl, predsednik bo vseučiliški profesor dr. Swoboda; vseučiliški prof. dr. Göttler, kanonik-dekan Kundi in prof. dr. Weber bodo pa podpredsedniki. — Referati bodo tiskani že vnaprej; dobil jih bo vsakdo brezplačno, ko si naroči pristopnico (10 K) za kongres.

Sestanek katehetov dne 7. februarja v Ljubljani. Najprej je bilo na vrsti vprašanje radi udeležitve, oziroma sodelovanja pri bodočem dunajskem kongresu katehetov. Pred dvema leti, ko je

nastop nemškega bloka v državnem zboru Slovane naravnost odbijal, smo se bili odločili, da naše društvo kot tako ne sodeluje zlasti, ker je bilo sklepati, da bo tudi katehetski kongres imel bolj nacionalno lice. Pač pa se je pisalo na Dunaj, da se bomo slovenski katehetje vsekako mnogoštevilno udeležili te važne prireditve. Dunajski odbor je pred mescem prosil katoliško društvo katehetov v Zagrebu, naj bi odposlalo šestorico zastopnikov v odbor katehetskega kongresa. Ker smo pa že izpočetka sklenili s hrvaškimi kateheti solidarnost, je predsednik dr. Stj. Cukač vprašal v imenu zagrebskega društva, kaj storiti. Pri razgovoru o tej zadevi so ljubljanski katehetje v večini pač bili mnenja, da naj bo društvo tudi zastopano na Dunaju, vendar pa naj poprej predsedstvo katehetskega društva v Zagrebu izkuša dognati, pod kakšno firmo se bo vršil kongres in kakšno stališče ima dunajski odbor nasproti Jugoslovanom.

Ker bodo posamezniki — četudi ne kot društvo — gotovo v precejšnjem številu pohiteli na Dunaj h katehetskemu in evharističnemu kongresu, naj bi po soglasnem sklepu navzočih za letos specialni hrvaško-slovenski katehetski tečaj izostal.

Druga točka: Priprava otrok za prvo spoved. (Nadaljevanje.) Referent prof. dr. Jerše je prečital drugo katehezo, ki naj otroke pouči, kdaj in kako je dal naš Odrešenik pravico grehe odpuščati. Navzoči so splošno odobrili kratko osnovo, ki jo bo g. referent z nekaterimi dodatki, izpremembami in s posameznimi, za otroke umevnejšimi izrazi še izpopolnil.

Večje težave so se pokazale pri nadaljnji katehezi: Izpraševanje vesti. Težko se je zediniti in točno določiti: Koliko, kako, v kateri vrsti itd. Ali naj se malim razloži že razloček med smrtnim in odpustljivim grehom? (Izraz »smrten« in »odpustljiv« gotovo še ni primeren za začetnike. Reklo naj bi se »velik«, »majhen«.) Ali in kako naj se pojasnujejo pojmi »prostovoljno«, »neprostovoljno«, »vedoma«, »nevedoma«? Razprave so se udeležili zlasti gg.: Kržič, Pečjak, Levičnik, Zaplotnik, Merhar, Legat, Zupančič itd. Da bi se delo pospešilo, se je sklenilo prirediti izreden sestanek dne 21. februarja, pri katerem se bodo tudi določili spovedni dnevi za mladino ljubljanskih šol.

Novi člani katehetskega društva v Ljubljani. Zadnji čas so se pridružili čč. gg.: Dolenc Janko, kaplan v Senožeh; dr. Iv. Janežič, sem. profesor v Ljubljani; Stergar A., mestni kaplan v Mariboru; Hiersche Fr., župnik v Radečah; Ušaj Josip, kurat, Banjšice na Goriškem; Kuhar Anton, kaplan v Solčavi na Štajerskem; Vadnal Anton, kaplan v Cerkljah na Dolenjskem; Šeško Konrad, kaplan, Hoče na Štajerskem; Oberstar Ignacij, kaplan v Spod. Idriji; Miklavčič Jan., kaplan v Št. Vidu pri Zatičini; Šimnic Edv., kaplan, Šmarje pod Ljubljano; Lončar Fran, kaplan v Mirnipeči; Zupan Josip, dekan, Dolina pri Trstu; Rojec Ivan, župnik v Mirnu pri Gorici.

Verstveni pouk v Benetkah. Državni svet na Italijanskem je — kakor znano — predložil vsem šolam učni načrt, v katerem je krščanski nauk izključen. Mestni svet v Benetkah je radi tega sklenil, da se naj odslej poučuje krščanski nauk vsak dan od dveh do pol treh popoldne, neposredno pred navadnim šolskim poukom. Kardinal Cavallari je o tem obvestil sv. očeta, ki je podelil katehetom blagoslov.

Katehetske beležke.

Še enkrat spovedne molitve. V prvi številki letošnjega »Voditelja« pripoveduje K. M., kako je on popravil, oziroma izpremenil besedilo kesanja, kako je

krajšal molitev »Očitna spoved«. Ne grajamo, temveč hvalimo, da ta in drugi v bogoslovnem listu pove svoje mnenje. Vendar pa se zdi, da smo to zadevo po katehetskih društvih (ljubljskem, koroškem...) zaenkrat že spravili v red, da nam je to merodajno, kar je bilo nasvetovano ter odobreno, in kar je potrdila tudi cerkvena oblast. Ako posameznik, ki katehetsko gibanje, delovanje in prizadevanje gleda morda samo od zgoraj, ki našega glasila morebiti še po imenu ne pozna, pride šele pozneje, pa razlaga in opisuje, kako on ravna, kako izpreminja, napravi s tem na pridne interesente katehetskih vprašanj bolj netečen vtis. Ne pogrevati stare jedi!

Kar je bolje. Župnik in katehet I. je vprašal, kakšno mnenje prevladuje ozir prekrizevanja med člani katehetskega društva. Na to lahko čisto kratko odgovorimo z besedami katekizma (vpr. 29. Sr. k.: Kako se prekrizavamo?), ki priporoča navadno trojno prekrizevanje, hkrati pa tudi takozvani latinski ali veliki križ, seveda s slovenskim običajnim besedilom. Že enkrat smo zagovarjali poslednji modus, ker je krajši, priročnejši, ker je v navadi povsod razen po nekaterih nemških krajih. Poglavitni razlog je pa v tem, ker se z »velikim križem« izognemo spakedranemu prekrizevanju, kakršno opazujemo skoraj povsod po naših cerkvah; saj je med desetimi ljudmi komaj eden, ki bi dostojno, pravilno, lepo in vzpodbudno napravil križ na čelu, ustih in prsih. S tem pa nikakor ne zagovarjamo samo tega prekrizevanja; pri otrocih naj bi se od drugega šolskega leta dalje pred molitvijo vpeljal navadni, po molitvi pa veliki križ. Deklice se bodo pa brez dvoma prej oprijele priporočljive navade, da se prekrizavajo, ko gredo mimo cerkve ali mimo znamenja, ako se jim reče, naj pri takih prilikah napravijo veliki križ.

Primerna konferenčna vprašanja. Vrhbosenski ordinariat je odredil, naj ondotna duhovščina pri pastoralnih skupščinah tekočega leta obravnava sledeča vprašanja: 1. Neka se protumači i dokaže u koliko treba kršćaninu sv.

pričest (obhajilo), da sačuva (obvaruje) milost posvečujoč. 2. Kako ćemo prikladno udesiti (primerno prilagoditi, urediti) pouke o vjerskim istinama, koje moraju znati djeca prije prve sv. pričesti? 3. Katehitična propovijed o ispitivanju savjesti prije ispovijedi.

Modra odredba. Ljubljanski knezoškof dr. A. B. Jeglič je v škofijskem listu očrtal red in spored o priliki kanonične vizitacije po župnijah. Med drugim najdemo tudi navodilo, kako naj veroučitelji nastopajo pri katehizaciji v šoli. Dotični odstavek se glasi: »Kolikor je mogoče, želim spoznati, kake metode se drži katehet, kako razlaga besedilo katekizma, kako vzgaja za življenje, kako zna disciplino vzdrževati; v drugi vrsti šele gledam na uspehe pri otrocih. Zato prosim, ako otrok ne more na vprašanje takoj odgovoriti, se ni treba hudovati, ampak via catechetica naj se otroku dotični odgovor razloži. Želim in prosim, naj vsak katehet v poljubnem razredu vzame novo lekcijo ter naj tako uči, kakor v navadni uri brez ozira name in na spremstvo. V šoli naj se mi izroči zapisnik obdelane tvarine...«

Novo nevarnost za mladino pripravljajo svobodomiselnici. Na zadnjem shodu svobodomiselncev v Düsseldorfu je bil sprejet nasvet, naj se priredi letak s sto vprašanji za otroke ter naj se dá natisniti in razširiti v ogromnem številu. Vprašanja so dvoumna, zlobno zavita, pobrana iz raznih doslej tiskanih knjig in brošur, ki vsebujejo verske dvome ter razne navidezne, zlobno zavite in neumne ugovore zoper razodete resnice sv. pisma stare in nove zaveze. Kakšen namen imajo svobodomiselnici s tem novim podjetjem, je jasno. To je nov, satansko-zloben atentat na vero in krščansko vzgojo sedanje mladine. Načrt, ki si ga je izmislilo satansko sovraštvo do Cerkve in do krščanske mladine, utegne imeti sila žalostne posledice, ako oblastva ne bodo preprečila razpečavanja. Katoliški pedagogi in katehetje pa vedó, kaj jim je storiti: Ne le svariti, ampak nuditi tečne in klene hrane mladini, da se napravi zatvornica preteči nevarnosti.

Zgledi.

Vraže. Nedavno je neki župnik opisal v »Zlati Dobi« sledeče slučaje: Ko sem nastopil službo, sem imel cerkvene ključe spravljene doma. Kmalu pride sestra mlade matere prosit malo krsstne vode. »Čemu?« vprašam. »Ta mali je bolan; božjast ga vije.« »Čemu pa bo krsstna voda?« »Še enkrat se oblije, pa božjast neha,« odgovori deklina. Kaj sem storil? Zapodil sem jo. Mati je pila dobro vino, žganje in kavo v otroški postelji. Ni čuda, če je otrok božjasten.

Drugič opazim, da je naenkrat zmanjkalo kadila v čolničku. Natihem izvem, — povedala mi je mati številnih otrok, — da imajo ljudje kadilo, ki je bilo že pri oltarju, kot posebno izdatno sredstvo zoper razne bolezní novorojencev, posebno če ne morejo spati. Premožne matere cerkvenika dobro plačajo za take medicine. — Še e n s l u č a j. Letošnjo zimo pride v zakristijo mlad mož in prosi malo voska. Ker ima obrt in je precej inteligenčen, sem rekel cerkveniku, naj mu dá ostanek sveče. Toda mož ga zavrne: »O ne, par kaplin od teh sveč bi rad, ki goré poleg monštrance«. Za kaj bi rabil tak vosek? Za bolnega otroka... Poznal sem njegovo ženo, zato sem mu rekel: »Micka naj pusti vino, kavo in čaj, pa bo otrok spal.«

Spoštuj očeta in mater. Kmet Matevž Radej iz Šedma pri Rajhenburgu na Štajerskem, ima jako hudobnega sina. Splošno je znan kot pretepač, ki tudi staršem ne prizanesa. Poleti na primer je napadel mizarja Vrščaja in le na očetovo prošnjo mu je bilo prizanešeno. V torek, dne 7. novembra 1911, je pa ta nesrečni sin dobil svoje plačilo. Z očetom sta šla v vinograd po vino. Ko sta se vrnila, je sin začel pretepevati svojega očeta in ga metati ob tla. V silobranu je zgrabil oče za puško, in sedaj se je vnel boj za njo. V tem boju se puška sproži in sin se, v trebuh zadet, zvrne na tla. Prepeljali so ga v bolnico. Spoštuj očeta in mater!

Zdrava sodba o veri. Ko je neki ruski general leta 1830, zadušil vstajo Poljakov, mu je car podaril obsežna zemljišča, osobito v sandomirskem okolišču.

Leta 1875. je bila zopet vojska. Pri slovesu je rekel general svojim povečini poljskim podanikom: »Jaz moram odpotovati za dalj časa; pripravljen sem vam odstopiti svoja posestva ter podariti vsakemu eno parcelo. Kaj se vam zdi?«

Ljudje so se začudeno spogledovali; v presenečenju niso mogli tega prav verjeti. Slednjič se eden izmed njih ojunaci in pravi v imenu drugih: »Če vaša prevzvišenost daste vsakemu dva orala, bi bili čez mero srečni.« »Vaši želji naj se ustreže,« dé general. »Toda en pogoj je zraven: Katoliški veri se morate odpovedati in sprejeti pravoslavno-rusko vero.«

Ljudem je ta pristavek sapo zaprl. General pristavi: »Premislite dobro, kaj sem zahteval.« Po kratkem posvetovanju pridejo zbrani možje zopet k generalu; najstarejši mož v vasi je bil izbran za govornika. Rekel je: »Dovolite, vaša prevzvišenost, da vam tolmačim mnenje nas vseh. Mi smo tako-le mislili: Če bi kdo rad menjal z našim konjem, stori to radi tega, ker je naš gotovo boljši, kot njegov. Ako nam vi ponujate svojo pravoslavno vero, pa zraven tega še plačate vsakemu dva orala sveta, potem je brez dvoma naša vera veliko več vredna, kot vaša ruska vera.«

To je povedal, se priklonil ter odšel z vsem spremstvom.

Učila.

Katekizem v slikah. *Catéchisme en images.* Lani sem omenjal zbirko ilustracij h katekizmu, ki so jo priredili francoski asumpcionisti. Omenjena zbirka je samo slab posnetek velikih, koloriranih, deloma umetniških slik, ki jih je naročila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. To veliko delo obsega 66 slik v velikosti 66/48 ter je — kolikor znano — edino te vrste. Za katehetsko široko imamo pač na razpolago veliko zbirk bibličnih slik in drugih pomočkov za pojasnjevanje posameznih resnic, specialnega pomagala za ves katekizem v tej velikosti in popolnosti kot je »*Catéchisme en images*«, pa doslej nismo zasledili. Razdelitev je izvršena po katekizmu trientskega cerkvenega zbora.

I. del: Apostolska vera — 17 slik. II. del: Zakramenti — 8 slik (ena med njimi pojasnjuje milost božjo in greh). III. del: Božje in cerkvene zapovedi — 26 slik. IV. del: Molitev, poslednje reči, greh, čednosti — 15 slik.

Poudarjamo — kar daje tem ilustracijam posebno veljavo — da so sujeti slikam skoraj izključno povzeti iz svetega pisma. Da si čitatelji napravijo primerno sodbo o tem znamenitem učilu, naj navedem samo par zgledov: Tretja božja zapoved je razložena v dveh slikah. Prva je pač plod slikarjeve spretnosti ter predočuje posvečevanje, oziroma oskrunjevanje nedelje: Delo v tovarni, popivanje, trgovanje . . . , pobožno ljudstvo, ki gre v cerkev k službi božji. Druga slika pa kaže prizor, ki ga opisuje sv. pismo (Num. 15. 32 sq.): V puščavi so sobotni dan zasačili človeka, ki je drva nabiral; pripeljali so ga k Mojzesu, Bog je rekel Mojzesu: Morte moriatur iste homo; obruat eum lapidibus omnis turba extra castra . . . Še dva prizora najdemo na isti sliki. Vide sv. pismo, Mark. 3. 1 sq.: Jezus in bolnik z usušeno roko. Farizeji so nanj gledali, če ga bo ozdravil, ker je bil sobotni dan . . . Dalje prizor iz evangelija sv. Mateja XII. 1 sq.: Jezus je šel skozi setve sobotni dan; učenci so bili lačni in so jeli klasje smukati. Farizeji so pa rekli: »Glej, tvoji učenci delajo, kar se ne sme delati ob sobotah . . .«

Slika 62. počituje božje čednosti. Poleg običajnih treh simbolov za vero, upanje, ljubezen, nudi slika tri svetopisemske zglede: Abrahama, ki daruje Izaka, Joba s tremi prijatelji in Marijo Magdaleno, ki joka pri Jezusovih nogah . . .

Celotna zbirka je res nekoliko draga, (stane s colnino vred 109 kron). Dobra volja, ljubezen do šole in do verstvenega pouka, vnema za vzgojo otrok pa utegne premagati vse pomisleke ter nagniti tega ali onega veroučitelja, da se odloči za nakup tega dragocenega učila; še lažje bi pa bilo, če krajni šolski svet malo bolj globoko poseže v žep za povzdigo verstvenega pouka. — V Ljubljani imata to zbirko že dva kateheta.

Učiteljski vestnik.

Učiteljske vesti.

Umrli je 27. januarja na Sveti Gori pri Litiji tamošnji učitelj-voditelj Fran Delcot.

Ženska trgovska šola v Ljubljani. Deželni zbor kranjski je sklenil dne 7. februarja sledeče: V zvezi s slovensko trgovsko šolo se osnuje v Ljubljani dvo-razredna ženska trgovska šola, ki se naj otvori, ako mogoče, že jeseni leta 1913. — Deželni odbor naj v zvezi s kuratorijem Slovenske trgovske šole izvrši vse potrebne predpriprave in naj poroča o tem deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju. — Naša ljudska delegacija je s tem sklepom zopet dokazala, da umeva kulturne in gospodarske potrebe prebivalstva.

Pomoč se obeta dalmatinskemu učiteljstvu. Zastopnik stranke prava dr. Drinković je vložil v imenu svojega kluba v dalmatinskem deželnem zboru predlog, naj se da učiteljstvu 25% draginjska doklada, dokler se plače ne uredi. Dve učiteljski deputaciji sta priskali na poslance, da bi se zedinili v ta namen. Ako se to vprašanje ugodno reši, gre zasluga poslancem stranke prava.

Gimnazija v zavodu sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano ima v tem šolskem letu sedem razredov. Naučno ministrstvo je podelilo vsem sedmerim razredom pravico javnosti.

Državni nadzorniki telovadbe. Ministrstvo za pouk in bogočastje je uvedlo strokovne nadzornike telovadbe na srednjih šolah in učiteljskih. Zaenkrat je imenovanih skupno 12 nadzornikov za vse zavode v Avstriji. Za Kranjsko, Primorsko, Dalmacijo in za Tirolsko (južni del) je določen dr. J. Tomišek, ravnatelj na mariborski gimnaziji. Reklo se je, da bi imeli biti nadzorniki izvežbani učitelji telovadbe . . . Če je res?

Šolsko nadzorstvo. Vlada je zakonski načrt glede šolskega nadzorstva, ki ga je deželni zbor kranjski sprejel dne 13. oktobra 1909, vrnila in glede njega izrazila nekatere pomisleke. Deželni odbor je v prepričanju, da zakonski načrt,

tudi če se v označenih točkah vladi odneha, pomeni še vedno odločen napredek napram sedaj veljavnemu zakonu, ugodil vladi in predložil nekoliko izpremenjen zakonski načrt.

Nov uspeh »Slomškove zveze«. Prošnjo ljubljanske podružnice »Slomškove zveze« za 50 % povišanje stanarine je deželni zbor kranjski v seji dne 7. februarja odstopil deželnemu odboru z naročilom, naj v tem oziru po potrebi in previdnosti ustreže ljubljanskemu učiteljstvu.

Štrajk, ki nikoogar ne boli. Nemška učiteljska društva na Češkem so meseca januarja pozivala svoje češke tovariše, naj se vse učiteljstvo odtegne vsakemu delu v dobrodelnih, narodnih in gospodarskih društvih za toliko časa, dokler se ne ugotovi učiteljstvu v gmotnih zadevah. Tudi na Štajerskem je bilo čuti o podobnem gibanju vsaj v enem okolišču. Že enkrat smo povedali svojo sodbo o takih poizkusih, ki se navadno samo sklenejo, a nikdar ne soglasno, zato se pa tudi nikdar ne izvršujejo. Poučila nas je o tem sosednja Hrvatska. Pa če bi se te vrste štrajka tudi faktično splošno oprijeli vsi prizadeti šolniki, bi ne imel posebnega pomena, bi ne zbujal pozornosti, ne odobravanja in ne bi imel splošnih simpatij — torej tudi ne uspeha.

Imenovanje. Za člana dež. šolskega sveta na Štajerskem je imenovan stolni kanonik Jožef Majcen v Mariboru in ravnatelj državne gimnazije dr. Jožef Tomišek. — Dr. Stjepan Čukac, profesor verouka v Zagrebu in predsednik hrv. katol. katehetskega društva je odlikovan z naslovom konzist. svetnika.

Ureditev učiteljskih plač v Bosni in Hercegovini. Vlada je predložila saboru osnovo zakona, po kateri se določa učiteljem ljudskih šol po 1400 in 1600 K; višjim ljudskošolskim učiteljem pa 2200 kron početne plače. Temeljna plača raste vsako četrto leto za 200 K.

Počitniški tečaj Slovenske šolske Maticice v Ljubljani. Slovenska šolska Matica namerava prirediti 14 dnevni na-

daljevalni tečaj, ki bi trajal od 26. avgusta do 7. septembra t. l. v Ljubljani.

Načrt predavanjem je ta-le:

A. Filozofija in pedagogika. 1. »Estetika, kritika, naivnost« ... 6 ur. (Ravnatelj dr. Jos. Tomišek.) — 2. »Zanesljivost izpovedi« in »čuvstvo in čuvstvovanje človeško. Bistvo in biološki pomen čuvstva. Zakoni čuvstvovanja« ... 6 ur. (Prof. dr. Karel Ozvald.) — 3. »Značajnost in značajna vzgoja« ... 6 ur. (Ravnatelj H. Schreiner.)

B. Slovensčina. 1. »Ljudska etimologija. Tujke in izposojenke. Zgodovinski razvoj v pomenu besed. Besedne skupine. Jugoslovanski jeziki in dialekti. Rekonstrukcija starejšega jezikovnega stanja iz sedanjih oblik in glasov« ... 6 ur. (Prof. dr. Franc Ilešič.) — 2. »O ustanovitvi slovenskega pripovednega slovstva: a) Začetki, b) Levstik in Glasnikovi novelisti, c) Poizkusi slov. epa, d) Jurčič, e) Stritar in Zvonovi novelisti. 6 ur. (Prof. Ivan Grafenauer.)

C. Prirodoslovje. 1. a) Kako prebavljamo najvažnejša živila. (Predavanje s kemijskimi poizkusi.) b) »Življenje v domači mlaki.« (Biološko predavanje s projekcijami in slikami pod drobnogledom.) c) »O mravljah.« d) »O praživalih, ki povzročajo nalezljive bolezni« ... 6 ur. (Prof. dr. Poljanec.) — 2. a) »Žival-rastlina.« (Z demonstracijami objektov in slik.) b) »Iz rastlinskega življenja.« (S poizkusi in demonstracijami slik.) c) »Na rastlinskem cvetju.« (Z demonstracijami živih rastlin, modelov in slik.) d) »Pohod v botaniški vrt.« e) »Pohod v prirodopisni oddelek deželnega muzeja« ... 6 ur. (Prof. dr. Gv. Sajovic.)

Č. Prirodoslovje. 1. Spektralna analiza. — 2. Novi žarki in brezžični brzovjav. — 3. Visoke in nizke temperature v moderni tehniki. — 4. Molekuli in atomi. — 5. Naše osolnčje. — 6. Kako je zgrajeno naše vesoljstvo ... 6 ur. (Prof. dr. Pavel Grošelj.)

D. Kemija in mineralogija. Izbrana poglavja iz kemije in mineralogije. (Prof. A. Vales.)

E. Matematika. Brezkončne vrste. Aritmetične in geometrične progresije in njih uporaba pri obrestno-obrest-

nih in rentnih računih. Nauk o logaritmih ... 6 ur. (Prof. Luka Lavtar.)

Med tečajem bomo skrbeli za raznovrstne izlete in zabave. Ravnotako bode poseben odbor skrbel za različne udobnosti glede stanovanja in hrane.

Prijave naj se pošiljajo najpozneje do Velike noči predsedniku S. š. M. v Maribor. Prijavi se naj priloži udeležnina 20 K, ki se vrne samo v tem slučaju, ako bi se ne oglasilo vsaj 50 udeležencev. V tem slučaju se namreč tečaj mora opustiti.

Slovenska šolska Matica v Ljubljani, 26. prosinca 1912.

Henrik Schreiner, Dr. Ljudevit Pivko,
predsednik, tajnik.

Naša zborovanja.

V odborovi seji »Slomškove zveze« dne 1. februarja je bil najprej pomenek o predlogih, sprejetih na poletenskem občnem zboru, ter o nekaterih drugih internih zadevah. Tajnik Štrukelj je nato poročal o delu učiteljske »Katoliške zveze« in o njenem prizadevanju v državnem zboru v prid avstrijskega učiteljstva. Omenjal je bodoči kongres za krščansko vzgojo, ki bo meseca septembra v zvezi z evharistično slavnostjo na Dunaju. (Glej oznanilo v oddelku »Vzgoja«!) Ker je »Slomškova zveza« povabljen, da sodeluje, sklene odbor naprositi kanonika dr. Grudna, da bi blagovolil sprejeti primeren referat. Želeti je, da bi bila naša zveza po možnosti častno zastopana pri kongresu za vzgojo, pa tudi pri evharistični manifestaciji; morda bo mogoče vsaj za potne stroške iz skupne blagajne podeliti posameznikom nekoliko prispevka.

Za upravnštvo in uredništvo »Slov. Učitelja« tolažljiv je osobito predlog, ki ga je odbor soglasno odobril in sprejel, da mora biti vsak član »Slomškove zveze« obenem tudi naročnik »Slovenskega Učitelja«. Slomškar brez strokovnega, društvenega glasila je kakor vojak brez puške. Članov, ki so po okoliščinah prignani, plačali tisto majhno članarino, potem se pa niso dalje zmenili ne za organizacijo, ne za list, še manj pa, da

bi širili, zagovarjali in priporočali naše ideje, takih članov ne maramo več. Najbolj zoprni so pa še tisti — sicer maloštevilni — kameleoni, ki bi radi viseli med dvema stoloma, ki se delajo »naše«, volijo pa z nasprotniki, podpirajo pa nasprotno časopisje. Kdor še danes hoče »cincati«, s takim nimamo nič skupnosti več.

Odbornik Jeglič je podal račune za »Učiteljski žepni zapisnik«. Razpečan je v precejšnjem številu; upamo, da ne bo nihče, ki ga je sprejel, ostal na dolgu. Kdor ga še želi, naj ga zahteva pismenim potom v Katoliški Bukvarni.

Prihodnji občni zbor bo v Ljubljani o priliki mladeniškega dne. Tako se je sklenilo, ker mnogi naši člani sodelujejo pri orlovski organizaciji ter bi težko vztrpeli stroške, ako bi jih posebej vabili v Ljubljano, ali pa v kako drugo mesto.

Sprejem novih članov. Predvsem se poudarja, da je treba za sprejem pravilne priglasitve enemu ali drugemu odborniku in da se novi člani sprejemajo ali odklanjajo z večino odbornikov pri skupni seji. Nikakor ne zadoštuje poslati članarino ter misliti, da je s tem vse opravljeno. V seji 1. februarja je bilo sprejetih po skupnem posvetovanju 32 novih članov in članic, trije priglašenci so bili odklonjeni, dva člana pa sta bila izključena.

Glede naročnine in članarine se je ponovno sklenilo, naj blagovole načelniki podružnic sami prilično pobrati pri članih obojni znesek (5 K), da ne bo zaostankov.

Za ljubljansko okolico bo treba osnovati lastno podružnico.

Tajništvo se naprosi, da izvrši natančen seznam vseh članov »Slomškove zveze«; nasvetuje se tudi, da bi dobili v roke tak zapisnik ne le vsi odborniki, temveč tudi vsi naši poslanci ter zastopniki važnejših šolskih oblasti.

Idrijska podružnica »Slom. zveze« je imela 18. januarja redno zborovanje v Spodnji Idriji. Načelnik je predlagal najprej, naj podružnica brzozavnim potom pozdravi novoimenovanega deželne glavarja dr. Ivana Šusteršiča; predlogu se je z veseljem pritrdilo. Po predavanju, ki ga je imel g. načelnik, (Učitelj in regulacija plač) so navzoči z ogorčenjem protestirali zoper nečuvstvo in predrzno počenjanje onih liberalnih učiteljev, ki z blatenjem poslancev S. L. S. kradejo dobro ime celotnemu učitelstvu ter ovirajo definitivno regulacijo učiteljskih plač.

Prihodnje zborovanje in majniški zlet bo 28. maja v Črnomvrhu. Predaval bo c. kr. realčni profesor dr. Ivan Pregelj. A. Š.

Raznoterosti.

Nov šolski dekret je podpisal španski kralj Alfonz XIII. Naučni minister Gimeno je dosegel zopet nov uspeh, ki se bodo z njim ponašali edino le framasoni. Neumljivo! Tisti Alfonz, ki se je udeležil proslave Najsvetejšega o priliki evharističnega kongresa meseca junija 1911 v Madridu, je podpisal odlok, ki odpravlja obveznost krščanskega nauka na zavodih, ki se na njih vzgajajo učiteljski profesorji in ljudskošolski nadzorniki! — Ker kralju španskemu ne moremo pripisovati hinavstva, moramo le verjeti, da je igrača v rokah framasonov.

Druga točka v omenjenem dekretu vindicira državi šolski monopol in prepoveduje prostost pouka. — V tretjem odstavku pa zahteva koeleukacijo obeh spolov na vseh šolah sploh, in sicer iz pedagoških (?) ozirov.

Radovedni smo, kako se bo ta stvar (skupna vzgoja) obnesla osobito, če vpoštevamo vročekrvno špansko ljudstvo. Morda bomo še doživeli čas, ko bo španska vlada prišla do drugačnega prepričanja. Pri prvem mednarodnem kongresu za pedagogiko, ki je bil lani od 14. do 18. avgusta v Bruselju, in ki so bili zraven navzoči zastopniki vseh verstev in

naziranj, so se vsi zborovalci odločno ustavili skupni vzgoji obeh spolov, »radi nevarnosti, ki nastane vsled koedukacije«. Framasonska gospoda na Španskem hoče biti seveda bolj modra.

Odprava koedukacije. Čudno! Kar na Španskem iz pedagoških ozirov vpe-ljavajo, to so pa v Londonu tudi iz pedagoških vzrokov sklenili opustiti. Pri dotični razpravi se je zlasti poudarjalo, da potrebujejo dečki drugačno vzgojo nego pa deklice. S skupnim poučevanjem se je nameravalo pospešiti vnemo do učenja, a se je doseglo prav nasprotno. Deklice so postale brezbrizne in so ovirale celo dečke v napredku. Za deklice je tudi marsikaj drugega bolj nujno, nego znanstvene vednosti (matematika, geometrija), ki so pa za dečke neobhodno potrebne.

80 letnico je praznoval 11. jan. 1912 znani dr. Hugo Hurter, profesor dogmatike na vseučilišču v Inomostu. Dr. Hurter, sin zgodovinarja in konvertita dvornega svetnika Friderika pl. Hurter, je bil rojen 1832 v Schaffhausnu. Kot profesor deluje že od l. 1858. nepretrgoma.

Učena Avstrija. Na avstrijskih univerzah je vpisanih v zimskem semestru 1911/12 razmerno veliko število dijakov namreč 22.733, med temi je 1772 slušateljic. Srednje šole v Avstriji obiskuje 105.005 gimnazijcev in 49.065 realcev; dijakinj med njimi je 3534.

Deželno vzgojevališče. Deželni odbor kranjski je deloma že preuredil oddelek za korigende v deželni prisilni delavnici; tudi ime »poboljševalnica« se je izpremenilo v »vzgojevališče«. Deželni

odbor pa je mnenja, da bi bilo treba v ta namen posebnega, od prisilne delavnice ločenega zavoda za zanemarjeno mladino od 14. do 18. leta. Pozdravljamo od srca to namero in želimo, da bi se ojunačil kak mecen mladine, ki bi priskočil deželi na pomoč!

Sneg porušil šolo. V vasi Golonov ob rusko-šleski meji se je ob zadnjem sneževju vsled velike teže snega porušilo šolsko poslopje. Učitelj in dva otroka sta bila takoj mrtva; mnogo otrok je bilo težko poškodovanih.

Francoski sistem. Število ljudsko-šolskih otrok se je zadnja leta jelo krčiti. Še leta 1908/09 je znašal prirastek šolskih otrok 5445; leta 1911. kažejo zapisniki 4105 otrok manj. Meščanske šole izkazujejo pač naraščaja 2609 učencev, vendar pa daje številka 4105 povod resnim mislim. Število porodov je vedno manjše . . . Vsled zločinov in greha zoper šesto zapoved so propadli vsi kulturni narodi starega veka. Ali se današnji rodovi ne marajo nič naučiti iz zgodovine, ki je učiteljica narodov?

Uspeh šolstva. Od 265.527 vojaških novincev, ki so bili poklicani v vojaško službo leta 1909. v Nemčiji, je bilo samo 46 analfabetov. Pri nas v Avstriji jih je pa še nekaj čez 20 odstotkov.

Katoliška zavest in požrtvovalnost. Na Angleškem je podaril vojvoda norfolški, ki se prišteva med prve veljake angleške in ki je prepričan katoličan, katoliški šolski družbi na Angleškem sedem in pol milijona frankov za razširjanje katoliškega šolstva.

Vzgoja.

Katoliško-pedagoška svetovna zveza. O priliki evharistične slavnosti na Dunaju bo sklican tudi kongres za krščansko vzgojo. Priredila ga bo katoliško-pedagoška svetovna zveza, ki že zdaj vabi k obilni udeležbi vse prijatelje krščanske vzgoje. Čas za ta kongres je določen neposredno pred evharistično slovesnostjo na Dunaju. Ka-

kor je pomenljivo, da je avstrijski cesar sam prevzel pokroviteljstvo za evharistični kongres, tako je tudi veselo znamenje, da se bo vršil kongres za krščansko vzgojo pod pokroviteljstvom prestolonaslednika Franca Ferdinanda. Kardinal Mercier, slavnoznani belgijski pedagog, je že obljubil, da se bo osebno udeležil pedagoškega kongresa. Seme-

niški ravnatelj dr. Giese bo sodeloval, obenem pa je obljubil, da bo dal na razpolago več sob in postelj v semenišču. Za Avstrijo in avstrijske dežele sploh bo mesec september res zgodovinskega in kulturnega pomena: Evharistični kongres, katehetski kongres ter kongres za krščansko vzgojo, to so prireditve, ki naj okrepe temelje versko-močne, katoliško-zavedne in značajno-utrajene Avstrije.

Pohujševalni zavodi se imenujejo po pravici kino-gledišča, kakršna so danes. Tuintam so oblasti že jela resno premissljevati, kako in kje začrtati mejo dopustnega in nedopustnega. Ponekodi so mladino, tudi srednješolsko, popolnoma izključili od takih predstav, n. pr. v Tridentu, kar je le odobravati. Prav isto se je zgodilo v Bukovini v Černovicah, kjer je šolski mladini sploh prepovedano hoditi v kino-gledišča. Upamo, da se bo za enako prepoved odločil tudi kranjski deželni šolski svet.

Godba, pomoček pri vzgoji. Danes povsod zidajo zavetišča, vzgojevališča za mladino, zavode za korigende itd. Te ga se moramo veseliti; toda dokler bo pomanjkljiva vzgoja v rodni hiši, kolikor dolgo se bo zanemarjala vzgoja, ki se opira na strah božji in na pravo pobožnost, toliko časa bo vsa skrb javnih faktorjev za vzgojo imela le delne uspehe. Temelj za zdravo krščansko življenje je strah božji, ki ga mora vsaditi že mati v nežno srce otrokovo. Vendar pa trde učenjaki, med njimi tudi curiški pedagog Foerster, da ima prav posebno moč pri vzgoji v poboljševalnih zavodih — godba. On pravi, da stare razvade izginejo, ako pride v dušo novo, veselo čustveno razpoloženje, zanimanje za nove stvari. — Bernardo, angleški pedagog, tudi hvali godbo kot močan pripomoček pri vzgoji, ker naša veselje v doslej pusto, divje in temno življenje nesrečnih zanemarjenec. Godba ima tudi velik pomen v službi verstva: »Otroci hočejo peti... uči jih lepe melodije, ki so združene s

čistim, ljubkim, blažilnim besedilom; s tem si jim podaril neprecenljivo dedščino za dušo.«

»Obleka naredi človeka?« Častivredni služabnik božji škof Iv. N. Neumann pripoveduje to-le dogodnico iz svoje mladosti: Ko so se nekoč moje sestre pri materi pritožile, da morajo biti tako preprosto oblečene, dočim se druge tovarišice moderno nosijo, so dobile ta-le moder odgovor: »Ako ste kaj, potem ni potrebno, da bi hotele šele z gizdavo obleko nekaj postati; če pa hočete z gizdavostjo kaj postati, potem kažete, da res nič niste.«

Strah božji. Vzgoja brez verstvenega temelja, je hiša zidana na pesku. Nравnostni in vzgojni nauki brez verskega jedra, dajo nekaj zunanje okretnosti, imajo malce trdnosti toliko časa, dokler nosi otrok kratke hlačice, oziroma kratko krilce. Ko pridejo pa leta izkušnje, se pa — žal — navadno pokaže, kako na trhljih nogah je slonelo vzgojno delo, ki ni bilo prešinjeno s stalnimi, verstvenimi nagibi in načeli. Prava vzgoja je sicer umetnost, toda tu in drugod je treba poiskati neko temeljno pravilo, ki naj bo podlaga nadaljnega dela. In kaj nam nasvetuje knjiga modrosti, knjiga božje resnice kot temelj prave vzgoje? Kratek je izrek, ki ga navaja vzgojiteljem sv. pismo: »Začetek modrosti je strah Gospodov«. V strahu božjem so bili vzgojeni Izak, Jakob, Jožef, Samuel . . . Kjer ni strahu božjega, tudi ni strahu pred ljudmi. »Ako hočete, da postane človek satan v človeški podobi, da postane šiba za človeštvo, ako hočete, da postane zver, ki vse sveto z nogami tepta, ki vse dobro ruši, — dajte mu najfinejšo oliko, seznanite ga z vso učenostjo in umetnostjo, vzemite mu pa strah božji!« (Christliche Woche.)

Pomnimo: V hiši, kjer se ne moli, kjer prazniki nič več ne veljajo in se o cerkvenih stvareh in o duhovnikih prezirljivo govori . . . tam je izgubil strah božji, tu ni pričakovati dobre vzgoje.

Slovstvo in glasba.

Leitfaden der Kirchengeschichte für Bürgerschulen und verwandte Lehranstalten. Von Alois Čížek, gew. Religionslehrer in Marburg, jetzt Stadtpfarrer in Windischgraz. Zweite, umgearbeitete Auflage. Mit Approb. der p. t. Ordinariate Seckau, Budweis, Gurk, Königgrätz, Laibach, Lavant, Leitmeritz, Prag, St. Pölten und mit Ministerialerlaß Z. 45.667 vom 16. Nov. 1911 für diese Diöcesen als zulässig erklärt. Graz 1912. U. Mosers Buchhandlung. — Cena K 1'60. Naroča se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Vsako književno novost, ki se tiče nič kaj lahkega predmeta: cerkvene zgodovine, vzamem z veseljem in zanimanjem v roke. Zakaj? Ker bi rad zasledil knjigo, kakršne si želim. V meščanski šoli, kjer sta verskemu pouku odmenjeni po dve uri na teden, se že kako izhaja in dobi prilike, da se kaj stori za vzgojo in da se poseže tudi v katekizmovno snov. Po naših osemrazrednicah pa ni časa ne za eno ne za drugo. Še iz zgodovine ti je moč obdelati samo posamezne bolj važne oddelke. Ko pa hočeš bolj globoko poseči in izvajati nauke za življenje, se prepričaš, da ti edina ura, ki so ti jo še dovolili v 7. razredu za zgodovino, tega ne pripušča. Ne ostane ti skoraj drugega, nego suhoparno izpraševanje, da moreš vsako četrtletje zapisati red 70erim učencem, oziroma učenkam.

Zgodovina za 7. razred naših osemrazrednic, oziroma tudi za meščanske šole naj bi uvodoma pri vsakem novem oddelku opozorila učenca, v kakem oziru je dotična stvar važna uprav za cerkveno zgodovino, zakaj se dotična snov obravnava pri cerkveni zgodovini, kak vpliv ima v razvoju in na razvoj katoliške Cerkve. Samo zgodovinska fakta naštevati — nima pomena še pri svetni zgodovini ne. Z ozirom na to se mi zdi potrebno, da pohvalno omenjam zgoraj navedeno novost bivšega kateheta Alojzija Čizka, zdaj župnika v Slov. Gradcu. G. avtor se je na to oziral ter podal mladini nem-

skih razredov lepo, pregledno sestavljeno, vsakemu uumljivo knjigo, ki ima tudi to prednost, da ne nudi za te kategorije šol neprebavljive snovi. Največjo težavo dela mladini knjiga, ki je pisana kurentno, brez pododdelkov, brez markantnih stavkov. V tej knjigi pa je avtor ob robu pri vsakem odstavku s primernim pripisom označil vsebino dotičnega dela, kar vsekako mnogo olajša učenje, osobito ponavljanje.

Škoda, da g. mestni župnik ni priredil tudi slovenske izdaje.

Hkrati in v isti založbi je izšla tudi liturgika, ki jo je v nemškem jeziku spisal isti avtor. Knjiga ima naslov:

Katholische Liturgik für den Religionsunterricht an Bürgerschulen und verwandten Lehranstalten. Von Alois Čížek . . . Zweite, verbesserte und illustrierte Auflage. Graz 1911. Cena 1 K 30 vin. Tudi ta šolska knjiga ima enako aprobacijo kakor zgorajšnja.

Liturgika učencem 8. razreda ljudskih šol, oziroma učencem meščanskih šol, ne dela posebnih težkoč. Najvažnejši pa tudi najtežji nauk pri liturgiki je brez dvoma razlaga sv. maše. Kakšno pot naj ureže katehet, koliko naj zahteva, kako naj razloži posamezne obrede in molitve: to so vprašanja, ki naj bi jih rešila naša katehetska društva. Vrednost šolske knjige za liturgiko presojam po tem, kako je izdelan pouk o sv. maši. G. Čížek se je precej omejil, razlaga kratko in le bistvene reči, razen prvega pripravljalnega dela, ki ga je skoraj malo obilno raztegnil, dočim so drugi bistvenejši deli dosti tesno obravnavani. (Ne obravnavam pa onih avtorjev, ki hočejo mučiti šolsko mladino s tem, da razlagajo vsako malenkost, da hočejo vtisniti vsakemu dejanju, vsakemu gibu pri sv. maši prisiljeno ali skrivnostno razlago ter skrivnosten pomen, česar se je pa gosp. Čížek ogibal.) — Hvalim pa pojasnjevanje s skicami, ki jih — poučen — vsak učenec more narisati na šolski tabli. Enako je priznana vredno, da je g. avtor porabil vse

Swobodove liturgične slike, ki so v knjigi na primernih krajih v miniaturni odtisnjene. Gotovo bi pa bilo ustrezno, ako bi bilo pri nauku o sveti maši še več slik. Učencem je pa učenje čudovito olajšano, ako bi se dala prirediti liturgika bolj v obliki katekizma, t. j. s kolikor moč številnimi vprašanji in odgovori. Za zgled naj bi služila knjiga, ki jo je bogato ilustrovano založila pred leti nemška »St. Josef-Bruderschaft« v Celovcu.

—ž.

Schwillinsky - Gill: **Anleitung zum Erstbeicht-, Erstkommunion- und Firmungsunterricht** in ausführlichen Katechesen nebst zehn Kommunion-Anreden und -Gebet von P. Paulus Schwillinsky O. S. B. Neu bearbeitet von P. E. Gill O. S. B. Pfarrer. 3. Auflage umgearbeitet nach den letzten kirchlichen Dekreten und Vorschriften. Graz 1912. Verlag von Ulr. Mosers Buchhandlung. — Cena K 1'50, vezan izvod 2 K.

Brez pretiravanja in brez nepotrebne reklame — rečem kratko: Kupi, zadovoljen boš! V isti knjižici imaš na 165. straneh zadosti obširno navodilo za pouk prvospovedancev, prvoobhajancev ter birmancev. Kateheze so jedrnate, brez praznih fraz. Metoda je navadna razlagalna, ki se je ohranila še pri večini naših katehetov. Pri vsaki katehezi najdeš še točen nagovor: nauk, navodilo, opomin, bodrilo. Podlaga katehezam je Mali katekizem. Za spovedni pouk je odločenih 11 katehez, za sv. obhajilo 12, za birmo pa 5. Poleg tega je avtor postregel v isti knjigi z desetimi nagovori za slovesnost prvega sv. obhajila.

—ž.

Učni načrti za pouk v risanju na občnih ljudskih in meščanskih šolah, na

moških in ženskih učiteljskih, v tečajih za izobrazbo učiteljic ročnih del in otroških vrtnaric. Naučno ministrstvo je izdalo z ukazom ddo 15. septembra 1911, št. 27.348 nove učne načrte za pouk v risanju na zgoraj imenovanih šolah ter s tem razveljavilo vse prejšnje tozadevne ukaze. Ponatis novih učnih načrtov se dobi v c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju po 30 vin. izvod. Za občne ljudske šole na Kranjskem stopijo imenovani načrti v veljavo šele s prihodnjim šolskim letom, vendar že sedaj priporočamo vsem šolskim vodstvom, da si načrt nabavijo ter o njem pri lokalnih učiteljskih konferencah razpravljajo.

Dr. Ljudevit Pivko: **Telovadne igre**. Prvi del. Z dvanajstimi načrti. Maribor, 1911. Cena 70 vin., po pošti 75 vin. Ljudske šole na deželi ne razpolagajo z obširnimi telovadnicami in z različnim telovadnim orodjem, zato se navadno ves telovadni pouk omejuje le na izvajanje nekaterih prostih vaj. Učiteljstvu bo vsled tega imenovana knjižica gotovo dobrodošla, ker bo v nji našlo poleg že mnogih znanih tudi nekaj popolnoma novih iger.

Slava nebeške Kraljice. 20 Marijinih pesmi za mešan zbor, zložil Fr. Gerbič. Op. 72. Partitura 3 K. Glasovi po 60 vin. V Ljubljani 1912. Založila »Katoliška Bukvarna«.

Slavnoznani naš skladatelj je uglasbil 20 Marijinih pesmi, ki jih je poklonil tržaškemu škofu premil. g. dr. A. Karlinu. Te skladbe povečini nimajo na sebi tiste vsakdanjosti, kot smo jo navajeni pri nekaterih drugih skladateljih, ampak nam sicer v preprosti obliki nudijo nekaj novega, svežega, jedrnatega. Brez dvoma se bodo priljubile in udomačile med našim ljudstvom.

„Slovenski Učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca. **Celoletna naročnina 4 K.** (Naročnina in članarina za „Slovensko zvezo“, oziroma za „Društvo slov. katehetov“ 5 K.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 4. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino, dopise sprejema: **Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.**

Urednika: **A. Čadež**, katehet v Ljubljani; **J. Novak**, c. kr. šolski nadzornik v Kočevju.

Tiska Katoliška tiskarna. — Oblastem odgovoren **Ivan Rakovec**.

Razpis učiteljskih služb.

V ljubljanskem okolišu:
Učiteljska služba na šestrazrednici v
št. Vidu pri Ljubljani. Rok 1. marec.

V kočevskem okraju: Uči-
teljsko mesto na šestrazredni ljudski šoli
v Dobropoljah do 1. marca.

V radovljiškem okraju:
Služba učitelja na štirirazrednici na Je-
senicah. Prošnje do 20. februarja.

V litijskem okraju: Učitelj-
ski službi na enorazrednicah v Polju in
na Sv. Gori. Rok 28. februar.

V postojnskem okolišu:
Učno mesto učiteljice na dvorazrednici
v Trnju. Rok 2. marec.

V logaškem okraju: Učno
mesto na štirirazredni ljudski šoli na
Blokah do 6. marca.

Obvestilo upravnništva.

Uprava „Slov. Učitelja“ bo tako slobodna, da bo prilično opomnila manj redne plačevalce na zamude. Nekaterim sicer skrbnim podpirateljem kat. učiteljske in katehetske organizacije, ki so kako posamezno leto pozabili na naš list, se je to že naznanilo, drugim bomo zaostanek zabeležili na položnici pri zadnji številki tek. leta. Naročnikom, ki jim teče že tretje leto zamude, bomo pa te dni poslali opozorilo. Prosimo lepo v imenu obeh naših šolskih organizacij, naj bi prizadeti gospodje ne prezrli dotične položnice,

ker bi drugače morali ustaviti pošiljanje lista
in bi imeli dokaj škode.

Pripomnimo, da je uprava pri vseh pošiljativah čez štiri krone, oddala ostalo vsoto za katehetsko društvo, odnosno za Slov. zvezo kot članarino, oziroma za obojno društvo. V nekaterih posameznih slučajih (petkronski znesek kr. š. svetov) se je celotna pošiljatev zapisala v dobro listu, ako ni bilo posebnega pojasnila.

